

מבוא התלמוד.

מבוא התלמוד

חלק ממאמר

על המדות והמשקלות בתורה שככתב ובתורה שבעל פה

לר' יוסף בן עקינין

בן ר' יהודה בן ר' יוסף בדיה דר' יעקב הדיין ספרדי ברצלונה

נעתק ללשון עברי מלשון ערבי.

נדפס פעם ראשונה מחוך כתב יד

ונלוה אליו

סדר הנאים ואמוראים

מחוך כתב יד.

לכבוד הרב הגדול

ר' זכריה פרנקל

ריש מחיכתא בבית המדרש פרענקל אשר בברעסלויא

ביום מלאות לו שבעים שנה

שמחת תורה ה' תרל"ב לב"ע

ה' יאריך ימיו ושנותיו

מאת

אחוזת מרעיו המורים עמו יחד.

ברעסלויא

בדפוס כ. ל. מאנאש ושוחפו בקראטאשין.

מבוא התלמוד.

אמר החכם ר' יוסף בן ר' יעקב הדיין ברצלוני ז"ל כוונת המקום הזה לבאר דברים שצריך אליהם כל הקורא בתלמוד. וחלקתיו ל"ב חלקים.

החלק הא'

בכינוי חכמי התלמוד.

אחרים אומרים ר' מאיר. יש אומרים ר' נתן או רבה הספאה. הדנין לפני חכמים שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא וחננין המצרי וחנניה. ר' יהושע בן קרחה הוא בנו של ר"ע, אמר רא"ב על ר"ע כל חכמי ישראל לפני בקליפת השום חוץ מן הקרח הזה. למדין לפני חכמים לוי מרבי. רבותינו שבבבל רב ושמואל. רבותינו שכא"י ר' אחא. דייני גולה קרנא. דייני א"י ר' אמי ורב אסי. דייני סוריא רב הונא ורב יצחק. דייני דפומבדיתא רב פפא בר שמואל. דייני דנהרדעה רב אחי בר מניומי. סאבי דסוריא רב הונא ורב חסדא. סבי דפומבדיתא רב יהודה ורב עינא. הריפא דפומבדיתא עיפא ואבימי בני רחבה. אמוראי דפומבדיתא רבה ורב יוסף. אמוראי דנהרדעי רב חמא. אמרי בי רב, רב המנונא. אמרי במערבא ר' ירמיה. שלחו מתם ר' אליעזר. מחכו עליו במערבא ר' חנינא. סיני הוא רב יוסף ורבה חבירו נקרא עוקר הרים וקראו להם אלו השמות שהיה רב יוסף גמר הרבה ורבה בעל פילפול וסברא.

אחרים ר"ם. איכא דאמרי רב יוסף. כל מעשה כחסיד אחר ר' יהודה הנשיא הוא או ר' יהודה בן בכא או ר' יהודה בן אלעאי. כל היכא דחני רב ספרא משום חר דכי רב חר המיוחד מכניו ומאי ניהו ר' גמליאל. כל רב אמורא. כל רבי מא"י וכל רב ומר מבבל. ר' יהודה הנשיא הוא הנקרא רבי והוא רבינו הקדוש. קהלא קדישא ר' שמעון בן מנסיא ור' יוסי בן משולם ונקראו עדה קרושה משום שהיו משלשין היום שליש לתפלה שליש למקרא שליש למלאכה. בנן של קדושים ר' מנחם בר סימאי ומאי קרו ליה בנן של קדושים שאפילו בצורתא דזווא לא אסתכל. ר' מאיר הוא ר' נהוראי ושמו ר' נחמיה. יוסף איש הוצל הוא איסי בן יהודה הוא איסי בן גרדי הוא איסי בן גמליאל הוא איסי בן מהללאל ושמיה איסי בן עקיבה. ר' יצחק בן הלוקה הוא איסי בן אליעזר הוא יצחק טבלא הוא יצחק נפחא הוא ר' יצחק בן אחא דשמעתתא הוא ר' יצחק בן פינחס דאגדתא וסימנך שמעוני אחי ועמי. אביו חברו דרכא באלף הוא בלא דגש. ורבה הכתוב בהא ודגש הבית הוא חכירו של רב יוסף והוא רבו של אביו ושל רבא הכתוב באלף היה. ושם אביו נחמני ולא היה קורא לו רבה רבו נחמני מפני שהיה שם אביו נחמני ומפני כבוד אביו שלא לקרות בשמו ואפילי לאחר ששמו כשמו החליף שמו וקרא לו כזה השם וזה הכינוי רמו ששמו כשם אביו. אבוא דשמואל הוא רבה בר אבוהו. שלחו ליה לאבוא דשמואל ר', שלח ליה לאבוא דשמואל רבה בר אבוהו. ונקראו חכמים מלאכי השרת, אמר אמימר מאן מלאכי השרת רבנן ואמאי קריה ליה מלאכא דמצויין כמ"ה"ש. רב בר אחוה דר' חייא דהוא בר אחתיה הוה והוה שמו אבא וחלמידיו קורין לו רב, והוה קורא לו רב לר"ח חביבי כלומר היקר בעיני ור"ח היה קורא לו בר פחתי כלומר בן נשיאים מלשון פחות וסגנים, ושמואל חכירו של רב היה קורא לו אריוך.

החלק הב'

ר' יהושע סתם האמור במשנה הוא ר"י בן חנניה. ר' אליעזר סתם הוא אליעזר בן הורקנס. ר' יהודה סתם הוא ר"י בן אלעאי, ר' אלעזר סתם הוא ר"א בן שמוע. ר' שמעון סתם הוא בן יוחאי. ר' אליעזר ב"ש הוא בן בנו של יוחאי. בן בתירא סתם הוא ר' שמעון ב"ב. בן בג בג הוא ר' יוחנן בן בג בג. יוחנן כה"ג הוא יוחנן בן מתתיהו שהיה בימי חשמונאי ובניו. רבי יהודה סתם הוא ר' יהודה בר יחזקאל.

סתם מתניתן ר"מ, סתם תוספתא ר' נחמיה, סתם ספרא ר' יהודה, סתם ספרי ר"ש בן יוחאי, וכולהו אליבא דר"ע. משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני ר"ע ר' מאיר.

החלק הג'

אין הלכה כתלמיד במקום הרב. יחיד ורבים הלכה כרבים. שנים חולקין ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע, וה"מ כמתניתין אבל בכרייתא לא. אין הכרעה שלישית מכרעת כגון שני חכמים חולקים והמכריע אינו שוקל כמותן אלא פחות מהן אינו הכרעתו הכרעה. אין הלכה כשיטה, והטעם מפני שדרך החכמים לאחוז דרך קצרה ולפום דקא חזינן קא פרשי מאן דסבירא ליה האי סברא דאמרן ר' פלוני ור' פלוני אמר כך וכך דמיעוטה איתא ורובא איפכא מסתברא להו לפיכך קא מפרשי שמותייהו ואמטו להכי לאו הלכתא נינהו דיהידים הם ומאן דסבירא להו איפכא רבים נינהו ויחיד ורבים הלכה כרבים, וילפינן האי טעמא מדאמרינן ר' אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה מן הטהורה לפיכך פרט הכתוב

בטהורה והעופות הטהורים מרובין על הטמאים לפיכך מנה הכתוב
 הטמאים מאי קמ"ל אמר ר'. ואמרי לה אמר יב הונא אמר ר' מאיר
 לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה. כל משנה שמשיבין ממנה
 הלכה כמותה. כל היכא דאיתמר הלכה כפלוגי הלכה כמותו. כל אם
 ח"ל הלכה, וה"ט דשתיק הגמרא מניה ולא קא חוינן בחר הכי דקא דחי ליה
 בגמרא אבל היכא דקא דחי ליה גמרא לא דאיצטריך גמרא לומר ואח"ל
 אע"ג דלאו הלכתא היא כי היכי דלסדורי עליה, חדע דהא אמרו
 בגמרא איבעיה להו מהו לבעול בתחלה בשבת עד אח"ל הלכה כר'
 יהודה והתם ליכא למיטר דהא קיימ"ל של שבת חמירא וליכא לולוולי
 בה ולא עבדינן כר"י, ועוד דגרסינן בפי כמה מדליקין אמר אביי כל
 מילי דמר עביר כרב בר מהני חלת דעבר כשמואל מדליקין מנר לנר
 ומתירין מבגד לבגד והלכה כר"ש בגרירה דאמר כיון שאין מהכיון מותר,
 אלמא דהאי דקאמרו [אח"ל] אע"ג דלאו הלכה היא כי היכי דלסדורי
 עליה הנך בעיי מקלקל הוא אצל הפתח או מתקן הוא, כיון דהלכה כר"ש
 מה לי מתקן מה לי מקלקל, משום הכי אמר אח"ל הלכה כר"י. כל
 איכא דאמרי הלכה כמותה דהלכה כלישנא בתרא. כל היכא דאמרו
 הלכה כך וכך דרשינן ליה בפירקא, אי אמרו מנהג לא דרשינן כי אחא
 לקמן מורינן ליה, ואי אמרו נהגו אפילו ארווי לא מורינן להו. כל היכא
 דפליגי תרי הנאי או תרי אמוראי ומתרגם כחד מנייהו הלכה כמותו.
 כל תרי לישנא בדאורייתא לחומרא וכדרבנן לקולא. תיקו דאיסורא
 לחומרא דממונא לקולא לתובע וחומרא לנחבע. כל היכא דאיכא
 תרי טעמא הלכה כבתרא. כל איריא קושיא היא, כל מיהא ברייתא,
 וכל מהכא שמעתתא. כל היכא דאיכא תיובתא דפלוגי לית הלכתא
 כוחיה. והיכא דאשחכח תרי אמוראי דפליגי כגון רב ושמואל ואשחכח
 תרי אחרינא דפליגי בהווא פלוגתא כגון אביי ורבא אי נמי בתראי
 אחרינא הלכה כבתראי ואע"פ שאמרו חכמים פלוני ופלוגי הלכה
 כפלוגי אי איכא בתראי הלכתא כבתראי.

אין למדין הלכה מפי משנה, כלומר כל מקום שאנו מוצאים במשנה
 והלכה כרבריו אין סומכין עליו ולא למדין ממנה. כגון הא דחנן ביכמות
 איזה ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבוא עד שמעון התמני אומר כל
 שחייבין עליו מיתה בידי שמים והלכה כמותו ולולא שאמרו בתלמוד שהלכה
 כמותו לא סמכנו על פסק המשנה עד שיאמרו אנשי התלמוד שהוא הלכה
 למעשה ויורו בה. וכן אין למדין הלכה מפי תלמיד כלומר בישוב
 התלמיד לפני הרב ומעיין בהלכה ועולה בידו מסברא שהלכה כפלוגי
 אין רשאי התלמיד לסמוך על מה שעלה בידו מתוך הסברא ולעשות
 בו מעשה לפי שיש לחוש שמא לא עיין הוא כפי הצורך אבל אם
 אמר לו רבו הלכה ודקדק ולאחר שנחבאר לו כהוגן
 וזה התלמוד שלנו הלכה למעשה היא שהרי לעשות בו
 כתובה. כל דהני בבחירתא כוותיה הלכה כמותו, ובחירתא הוא
 מסי' עריות כל דחנא לה גבי הלכתא פסיקתא הלכה היא. אין
 למדין מן הכללות אע"פ שנאמר בהן חוץ, כגון הא דאמרינן בקדושין
 כל מי'ע שהו"ג אנשים חייבים נשים פטורות ושלא הו"ג אחד אנשים
 ואחד נשים חייבין, ומקשינן והו ליכא והאיכא מצות שמחה והקהל דמי'ע
 שלא הו"ג הן ונשים פטורות ופרקינן אמר ר"י אין למדין מן הכללות
 ואע"ג שנאמר בהן חוץ, כהא הוא דאין למדין מן הכללות משום
 דאשכחינן מאי דמפיק מהאי כללא להוסיף ולגרוע ואמרינן חני ושייר
 אבל בכללי דלא משכחינן מדי דמתוסיף עלייהו או מדי דגרע מניה
 למדין כגון הני כללי דאמרינן הכי במפסקי בפלגות בהאי חבורה
 ולא מחוקינן ריעותא בהו עד דמשכחינן מאי דפריק להו, ותרע דר'
 יוחנן הוא דאמר הכא אין למדין מן הכללות ואע"פ שנאמר בהן חוץ
 והוא אמר התם בהנך כללי אמר רבה בב"ח אמר ר' יוחנן כל מקום
 שז"נה רשב"ג במשנתיה הלכה כמותו חוץ מערב ועידן וראיה אחרונה
 אלא לא דרשי ש"מ, אם תאמר א"כ מאי אתא לאשמעינן הא
 אשכח מאי דמוסיף טפי על כללי דאתיה מניה הא איחברר לך

שאינו כלל, ויש להשיב קמ"ל דלא אמרינן האי דאשכחינן דהוא מטפי על האי כלל או דפחית מניה אלא אמרינן מאי שייר אחריני ודוק וחשכה.

סתם ואח"כ מחלוקת אין הלכה כסתם. מחלוקת ואח"כ סתם הלכה כסתם, וה"מ בחדא מסכתא אבל כחרי מסכתא לא אמרינן משום דליחא לה סדר, תלזא בנא דנויקין חדא מסכתא היא. סתם מ"שנה ומחלוקת דברייתא הלכה כסתם משנה, אבל מחלוקת דמתניתין וסתם דברייתא לא דאם ר' לא שנאה ר' חייא מנא ליה. ספק טרפות להקל ספק נבלות להחמיר. כל המיקל כארץ הלכה כמותו, בח"ל אין הלכה כמותו. כל פטורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני חלת דפטור ומוחר, חדא צבי שנכנס לביתו וכו' וממאי דפטור ומוחר הוא דקתני סיפא הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשמרו נמצא צבי שמור בתוכו, ואידך הצד נחש אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור וממאי דפטור ומוחר דחנן כופין קערה ע"ג הנר בשביל שלא תאחו ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא הישך, ואידך דחניא המפיים מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור וממאי דפטור ומוחר דחנן מחט של יד ליטל בה את הקוץ מה לי ליטול מה לי להוציא ליחה אלמא מפקד פקד ואמרו הגאונים ז"ל דבר זה מסורת בדינו וביד כל ח"ח.

כל מקום ששנו בראש הפרק אמר ר' פלוני כגון אמר ר"ע מנין לע"ז וכו' כך הלכה. וכל מקום ששנו בראש הפרק ר' פלוני אומר כך וכך כגון ר' אליעזר אומר אינה הלכה. וכל מקום שאנו אומרים בגמרא חנא דבי ר' ישמעאל כך הלכה וכל מקום שאנו אומרים דבי ר"י חנא אין הלכה. כל היכא דאיכא חסתיים הלכה היא וסימנא דמלתא היא. כל היכא דאיחמר בה הא לאו בפירש איחמר אלא מכללא איחמר מהלכה אחרת היא או מפרק אחר, ובפירש נאמר מאותה ההלכה לאותה דגורס בה, איבעיה להו אותן חכמים העסוקין

באותו החלכה הוצרכו להם ושאלו זה את זה. כל היכא דאיכא מאי בנייהו אם חכם אחד הוא לידע מה טעם יש בין דבור קמא לדבור בתרא ואם שני חכמים הם לידע מה יש בין טעם זה לטעם אחר. כל היכא דאיכא במאי קא מפלגי בא להודיענו העיקר על מה נחלקו אותן החכמים בו שאחד מקיימו ואחד מבטלו ומאודותיו נחלקו בתולדות עד שאמר זה אסור וזה מותר זה מטמא וזה מטהר זה פטור וזה מחייב. כל היכא דאיכא [פשיטה] ולא צריכה בא להוסיף קולא על קולא. כל היכא דמקדים בתנויי רבה על אביי לאו בר זוגיה אלא רביה ועוד דרבה בר זוגיה כתיב באלף ורבה בהא דכתבינן לעיל. כל היכא דאיתמר ורמינהו והא תנן ואנן חנן ותניא קושיא היא ולפרוכי קא חני, ולפעמים תמצא והא תנן והא חניא סיוע, והוא לפרש מה שיז בניהון שהראשון שהוא קושיא בחמה קרינן ובלא אלף כתיב, והשני שהוא סיוע כתיב באלף ובניחוהא קרינן ליה. כל היכא דאיכא פלוגתא בין החכמים כד מסיימינן מימרא דקאמר אמרינן בתריה ור' פלוני אומר כך וכך מקדמינן פלוגתא למימריה ואי איכא פלוגתא בנייהו אמרינן בחר סיוע. מימרא דקאמר כך וכך במימרא דליכא פלוגתא אלא לפרושי טעמא דקאמר קאתי. כל מקום שאמר ר' יהודה אימתי לפרש ובמה לחלוק. כל תקנה סתם תקנת עורא היא.

החלק הר'

אזכור מחלוקת בעלי המשנה. ר' אליעזר ור' יהושע הלכה כר"י. ר"י ור"ג הלכה כר"ג. ר' טרפון ור"ע הלכה כר"ע דר"ע חברו של ר"ט הוה, ר"ע ור' יוחנן בן נורי הלכה כר"ע, כללא דמילתא הלכה כר"ע מחבירו. ר"מ ור' יהודה הלכה כר"י. ר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי. ר' מאיר ור' יוסי הלכה כר"י. ר' יהודה ור"ש הלכה כר"י ואין צ"ל ר' יוסי ור"ש, השתא במקום ר' יהודה. ליתא

במקום ר' יוסי מבעיא. כללא דמילתא הלכה כר"י מחבירו אבל לא מחביריו. איבעי' להו ר' מאיר ור"ש הלכה כמאן תיקו. ר' יהודה ור"א בן יעקב הלכה כראב"י דמשנת ראב"י קב ונקי. רבי ור"א כ"ד שמעון הלכה כר'. ר' ור' יוסי בר יהודה הלכה כר'. ר' ור' ישמעאל בר יוסי הלכה כרבי, כד"א כשלא אמר משם אביו אבל אם אמר משם אביו הלכה כאביו. רבי ור"ש בן אלעזר הלכה כרבי. כללא דמילתא הלכה כר' מחבירו ולא מחביריו, וכן אין הלכה כמותו אם נחלק עם אביו. ר"מ ור"ש ור' יוסי אם נחלק אחד מהם עם רשב"ג הלכה כרשב"ג.

החלק הה'

כל מקום ששנה רשב"ג הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה, ערב דהנ' בב"ב פרק אחרון המלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב תחלה וכו', צידן דחני כגיטין פרק מי שאחזו אמר רשב"ג מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך ע"מ שתתן לי אצטלה ואכרה האצטלה ואמרו חכמים התן לו את דמיה, ראיה האחרונה דתנן בסנהדרין פרק דיני ממונות אמרו לו הביא עדים הביא ראיה ואמר אין לי ראיה לאחר זמן מצאו עדים ומצאו ראיה הרי זה אינו כלום אמר רשב"ג מה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים וכו'. הלכה כרשב"ג בטריפות. הלכה כר"א כארבע, חרא בנדה פ"א ר"א אומר ארבע נשים דיין שעה, ואידך המקשה כמה השהה וזהו זכה מעה לעה דברי ר"א, ואידך זב וזבה שבדקו עצמן ביום ראשון וכו', ואידך דהנן בטהרות פ"ח אחורי כלים שנטמאו במשקין ר"א אומר מטמאין משקין ואין מטמאין אוכלין, זה"מ בסדר טהרות אבל בשאר סדרים איכא טובא. ב"ש וב"ה הלכה כב"ה חוץ מד' דברים שהלכה כב"ש, חדא דתנן בכרכות פ' אלו דברים ב"ש אומרים מכבדין את הבית ואח"כ נוטלים לידים וכו'. ואידך בסוכה פ' הישן אינה מהזקת

ראשו ורובו ושולחנו ב"ש פוסלין וכ"ה מכשירין והלכה כב"ש, ואידך
 כמנחות כמה חוטין הוא נוהן בציצית וכו' והלכה כב"ש, ואידך דאמרינן
 החם במנחות סדין בציצית ב"ש פוטרין וכ"ה מחייבין והלכה כב"ש.
 נמי באחרינא לא איהמר הלכתא כב"ש אלא ששבחו העושה כמוהן כה
 וזו היא, מי שאכל ושכח ולא ברך ב"ש אומר יחזור למקומו ויברך וכ"ה
 אומר יכרך במקום שנוכר ואיהמר עליה הנהי הרי תלמידיו חד עבר
 כשוגג כב"ש ואשכח ארנקי וחד עבר ככ"ה כמזיד ואכלו אריה ש"ם
 העושה כב"ש הרי זה זרין ונשכר. כל מקום ששנה ר' יהודה בעירובין
 הלכה כמוהו ודוקא בעירוב אבל לא במחיצה דהגן כפ'. . . חצר שנפרצה
 משני רוחותיה וכן בית שנפרץ וכו' מותרין באותו שבת ואסורין לעהיד
 לבא דברי ר"י אמר ר' יוסי אם מוהרין באותו שבת מותרין לע"ל
 וכו' דלית הלכתא כר"י ולא כר' יוסי. הלכה כר"ש שזורי במסוכן
 ובתרומת מעשר של דמאי, במסוכן בגיטין פ' המקבל גט בראשונה היה
 אומרים היוצא בקולר וכו' ר"ש שזורי אומר אף המסוכן, הרומת מעשר
 של דמאי דהגן במס' דמאי פרק הלוקח פירות תרומת מעשר של דמאי
 שחזרה למקומה ר"ש שזורי אומר אף בחול שואלו ואוכלו על פיו. שני
 דברים שאמר חנן הלכה כמוהו וכיוצא בו שבעה דברים שאמר אדמון
 יש מהן שהלכה כמוהו וכיוצא בו ויש מהן שהלכה כמוהו ולא כיוצא
 בו ויש מהן שהלכה כמותו, כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי
 אדמון שנים מהם הלכה כמוהו וכיוצא בו ואחת אין הלכה כמותו
 וארבעה הלכה כמותו ולא כיוצא בו. ואלו הן שאמר ר"ג בהן רואה אני
 את דברי אדמון, מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרוכזים
 הבנים יירשו והבנות יזנו נכסים מועטים הבנות יזנו והבנים ישאלו על
 הפתחים אדמון אמר בשביל שאני זכר הפסדתי ואמר ר"ג רואה אני את
 דברי אדמון ולית הלכתא כאדמון כהא, ואידך הטוען את חברו כדי
 שמן והורה לו בקנקנים אדמון אמר הואיל שהודאה ממין הטענה ישבע
 וכו', ואידך הפוסק מעות לחהגו ופשט לו את הרגל תשב עד שחלבין

ראשה אדמון אמר אילו פסקתי לעצמי וכו' והלכתא כאדמון בהנהו
הרי וכיוצא בהן. והארכעה שהלכה כמוהו ולא כיוצא בהן אלו הן, חדא
העורר על השדה והוא חתם עליו בעד אדמון אמר יוכל לומר השני
נוח לי והראשון קשה ממנו, ואידך מי שהלך למדינות הים ואיכר דרך
שדהו אדמון אומר ילך לו בקצרה, ואידך המוציא שטר על חבירו והלה
מוציא שמכר לו את השדה אדמון אמר אלו הייתי חייב לו וכו', ואידך
שנים שהוציאו שט"ח זה על זה אדמון אמר אלו הייתי חייב לך כיצד
אתה לזה ממני, בהני ר' הלכתא כאדמון אבל לא כיוצא בו. ו'
דברים כאדמון וכו' דברים כחנן כולם במסכת כהובות פ' שני דיני גוילות.
הלכה כר"ש באבל. הלכה כר"ש בדבר שאינו מתכוין. ומודה ר"ש
בפסיק רישיה ולא ימות. הלכה כר"ש בשבת דלית ליה מוקצה. בכל
השבת כולה הלכה כר"ש ואפילו במוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו נר
ישן ולכר ממוקצה מחמת איסור, ומאי ניהו נר שהדליק בו באוהו שבת
שאין הלכה כמותו אבל מוקצה מחמת חסרון כים אפילו ר"ש מודה
שאסור, דחנן כל הכלים ניטלים בשבת חוץ מן המסר הגדול ויחד
למחרישה. הלכה כר"ש בגרירה דחנן גויר אדם מטה כסא וספסל
ובלכר שלא יחכוין לעשות חריץ. אין הלכה כר"י במלאכה שאינה
צריכה לעצמה, זה הפרש בין מלאכה שאין צריכה לגופה מדבר שאין
מתכוין, דבר שאינו מתכוין אינו מתכוין לעשות מלאכה אלא מאלוה
העשה והמלאכה שאצל"ג מתכוין לעשות המלאכה אבל אינו צריך לגוף
אוהה המלאכה אבל לדבר אחר כגון גחלת של עץ שלא נהכוין לעשות
פחם בשבת אלא לסלק ההיזק. נשואין ומלקיות הלכה כר', וסתות ושור
המועד הלכה כרשב"ג, נשואין האי דאמרינן בפ' נערה שנחארכה השיאה
וגרשה השיאה ונתארמלה ואמרינן כגמרא השיאה וגרשה השיאה
ונחארמלה אבל השיאה ונתארמלה תרי זימנא חו לא צריך לאנסובא וסתם
לן כר' דאמר בתרי זימני הוה חזקה. מלקיות דהנן בסנהדרין מי שלקה
ושנה כונסין אותו לכיפה. ווסחות דהנן בגדה אין האשה קובעת לה

ווסת ער שהקבענה ג' פעמים. שור המועד דחנן בקמא איזהו מועד כל שהעיד ג' פעמים.

אין הלכה כר' יוסי לא כהלמי ולא כלחיים, לחיים דחנן בעירובין לחיים שאמרו גובהן עשרה טפחים ורחבן כל שהוא ר' יוסי אומר רחבן ג' טפחים. הילמי דחנן בשבת פ' ח' שרצים אין עושין הילמי בשבת אבל עושה הוא מי מלח וכו' אמר ר' יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה בין מועט וכו'. הלכה כר"ג בריר וסהר וספינה, דיר וסהר דחנן בעירובין מי שהוציאווה גוים או רוח רעה אין לו אלא ארבע אמות החזירוהו כאלו לא יצא נתנוהו בריר וסהר ר"ג וראב"ע אומר מהלך את כולה ר' יהושע ור"ע אומרים אין לו אלא ד' אמות. ספינה הא דבחרא פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשכה אמרו לר"ג מהו לירד אמר להם מותר.

הלכה כר"מ בגזירותיו. הלכה כדברי המיקל באבל. הלכה כר"א בגיטין. הלכה כרבי בניטין ואפילו ביחוד אצל רבים. הלכה כדברי המיקל בעירובין ואפילו יחיד במקום רבים.

החלק הו'

רב ור' יוחנן הלכה כר"י. שמואל ור' יוחנן הלכה כר"י. ר' יוחנן וחזקיה הלכה כחזקיה משום דרביה דר' יוחנן הוא. ר' יוחנן ור' אליעזר הלכה כר"י. רב הונא ורב הלכה כרב. ר"ה ורב הסדא הלכה כר"ה [דרביה דרב הסדא הוא]. ר"ה ור' יהודה הלכה כר"ה. רב אשי ורב כהנא הלכה כרב כהנא. רב אשי ורבינא הלכה כר"א. רב הונא וחייא בר רב הלכה כר"ה. ר"ה ורב נחמן הלכה כר"נ. רב זרי חנינא הלכה כרב. שמואל ורב אדא בר אבהו הלכה כשמואל. רב פפא ורב אשי הלכה כרב אשי. רב עזירא ורבינא הלכה כרבינא. הלכה כר' יהושע בן לוי בכל מקום.

החלק הו'

הלכה כרב באיסורי וכשמואל בדיני לבר מתלת דאינון איסורי והלכתא כשמואל כפי ב"מ מדליקין מנר לנר ומחירין מכגר לכגר והלכתא כר"ש בגרירה.

הלכה כרב ששת באיסורי וכר"נ בדיני.

ר' יוחנן ור"ל הלכה כר"י לבר מתלת דהלכתא כר"ל, ואלו הן החולץ למעוברת והפילה ר"י אמר אינה צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת שמה חליצה וביאת מעוברת שמה [ביאה] ור"ל אומר צריכה חליצה מן האחין חליצת מעוברת לא שמה חליצה וביאת מעוברת לא שמה ביאה והלכתא כר"ל. ואידך המחלק על פיו ריבה לאחד ומיעט לאחד והשווה להם את הבכור וכו' אמר אביו יירש פלוני שדה פלוני ותנתן שדה פלונית לפלוני ר' יוחנן אמר קנה ור"א אמר לא קנה ור"ל אמר לא קנה עד שיאמר פלוני ופלוני יירש שדה פלוני שנחתי להם כמתנה וירשום. ואידך הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול למכור מפני שהן כתובין לבנו הבן אינו יכול למכור מפני שהן ברשות האב וכו' ואיתמר מכר הבן בחיי האב ומח הבן בחיי האב ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח קנין הפירות לאו כקנין הגוף דמי ור"ל אומר קנה לוקח קנין פירות כקנין הגוף דמי. סימניהן חלץ ירש וקנה.

רבה ורב יוסף הלכה כרבה בר מתלת דהלכתא כרב יוסף וסימנם סדום ענין ומחצה, סדום הא דגרסינן בכתרא פ' השותפין חרווייהו (ר"ל חרי ארעתא) אחד נגרא אמר רבה כגון זה כופין על מדה סדום מתקיף לה רב יוסף אמרי ליה אחי מעליגון ליה עלויא כי נכסי דבי בר מדיון (כדבי סר מריון) והלכתא כר"י. קנין בפי' יש נוחלין קנין מאימת חזר רבה אמר כל זמן שיושבין ר"י אמר כל זמן שעסוקין באוחו ענין והלכה כר"י. מחצה בכתרא פ' מי שמת ההוא דאמר לדביהו נכסאי לך ולבנך

אמר ר"י קנה פלגא והלכתא כרב יוסף. ועוד כפי חזקת הבתים איפליג רבה ורב יוסף בענין ההוא דאמר לחבריה מאי בעית בהאי ארעא א"ל מינדך זכנינחה והא שטרא א"ל שטרא וייפא הוא גחן ולחש ליה לרבה אין זייפא הוא מיהא שטרא מעליא הוה לי ואבר אמר רבה מה לו לשקר אי בעי אמר שטרא מעליא הוא אמר רב יוסף אמאי סמכת אשטרי שטרי חספא בעלמא הוא, ההוא דאמר לחברא הב לי מאה זווי דמסיקנא כך וכו' אמר ליה ר"י אמאי סמכת אשטרי וכו' אמר רב אירי בר אבין הלכתא כרבה בארעא והלכתא כר"י בוזא וכו', והא דלא חשיב ליה להני כהדי הנך תלח משום דלא פסיקא ליה דלית הלכתא כרב יוסף בכל אלא הלכתא כרבה במקצת וכר"י במקצת.

כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא בר מיעל קגם דהלכתא כאביי, יוד כמציעא פרק אלו מציאות יאוש שלא מדעת אביי אמר לא הוי יאוש רבא אמר הוי יאוש. עין בסנהדרין פרק דיני ממונות עד זומם אביי אמר למפרע הוא נפסל רבא אמר מכאן ולהבא הוא נפסל והלכתא כאביי. למד בעירובין פ"א לחי העומד מאליו אביי אמר הוי לחי ורבא אמר לא הוי לחי והלכתא כאביי. קוף בקדושין פ' האיש מקדש קידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר הוה קדושין ורבא אמר לא הוי קדושין והלכתא כאביי. גימל בגיטין פ' השולח גידל בר עלאי שדר גיטא לדביחהו אול שליחא אשכחה בטולא אמרה ליה זיל השתא וכו' פתח ואמר הטוב והמטיב אמר אביי הטוב והמיטב בטל גיטא ורבא אמר לא בטל גיטא והלכתא כאביי. מ"ס פ' דיני ממונות משומד אוכל נבילות. לתאבון דברי הכל פסול כפיין ואוכל נבלה כפיין נמי ושקל ארבעה זוזא ומסהיד. להכעיס אביי אמר פסול לעדות ורבא אמר כשר לעדות והלכתא כאביי.

רב אחא ורבינא בכל החורה כולה רב אחא לחומרא ורבינא לקולא והלכתא כרבינא, בר מהני תלת ר"א לקולא ורבינא לחומרא וסימנך אומצא כיעא ומורקי, דאמרינן בחולין אומצא דאסמק חתכיה

ומלחיה אפילו לקדירה שפיר דמי וכו' אוחביה אגומרא פליגו כה ר"א
ורבינא חד אמר מישב שייבי ליה וחד אמר מצמת צמתין ליה והלכתא
מישב שייבי ליה וכן ביעי וכן מורקי.

כל היכא דלא איתמר בהדיא הלכתא כמר בר רב אשי בתלמודא
הלכתא כוותיה בר ממיפך שבועה וחוריי (וכן גרס בעל ה"ע בשם
ר"ח) וסימנך הפך לכן. מיפך שבועה הא דאמרינן בשבועות פ' הדיינים
ולית הלכתא כמר בר רב אשי דאמר בדאורייתא מהפכינן שבועה. חוריי
הא דאמרינן בחולין פ' בהמה שהיחה מקשה לילד בענין צומת הגידין
חיוורי לא הוה צומת הגידין מר בר רב אשי אמר כיון דזיגי אע"פ
דלא חוריי. ואידך בכחובות (נ"ד) בכיתוי ולא בעקתי (כביקחי) אבל מוזני
אית לה מר בר רב אשי אמר אפילו מוזני לית לה ולית הלכתא כמר
בר רב אשי. ואידך נמי דאמרינן בכחובות (ס') מת מותר גמלה אסור
מר בר"א אמר מת נמי אסור הוה עוברא וחנקתה ולא היא הוה
שוטה הוה. ואידך בב"ב מר בר ר' אשי אכשר באבא דאבא ולית הלכתא
כמר"א. ואידך דאמרינן מתקיף לה מר בר"א אדרבה לר"ש בן
אלעזר דאמר מודה מקצת הטענה הוה ה"מ היכא דליכא עדים דקא
מסייעא ליה וכו' ולית הלכתא כוותיה דאמרינן לקמן מדר' יוחנן ומאתקפחא
דמר בר רב אשי. ואידך בניטין רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו
האי ספרא דאפטרחא אסור למקרי ביה בשבת מ"ט לא ניתן לכתוב מר
בר ר' אשי אמר אפילו לטלטולי נמי אסור דהא לא חזי למקרי ביה
ולא היא שרא לטלטולי ושרא למקרי ביה. ואידך בחולין פ"א מר בר
ר' אשי אמר פגע בחיטי כשרה שייר בחיטי פסולה ולית הלכתא כמר
בר ר' אשי. ואידך בקידושין (ד) מתקיף לה מר בר ר' אשי ומה סימנים
שאין מוציאים מרשות אב מוציאים מרשות ארון בגרות שמוציאים מרשות
אב א"ד שמוציאים מרשות ארון אמר מר ב"א לא נצרכה אלא לעיקר
זביני דאיילנות דה"א דמיתוי סימני נערות מודבנא ונפקי בבגרות והא דלא
מיתוי סימנא מודבנא ולא נפקה בבגרות דאמר מר יצאה לבגרות

לא נהגו בה זכיני כלל קמ"ל דהא מזדבנא ונפקא בכגרות. והא
דמר כר רב אשי טעותא היא מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב
ליה קרא.

עולא ורב ולוי אין הלכה כמוהן בשבת משום דסבירא להו כר'
יהודה.

שמואל ועירי ור' יוחנן הלכה כמוהן בשבת משום דסבירא
להו כר"ש.

החלק הח'

כל מקום שנאמר בו באמח במשנה הל"מ הוא והם הדברים שלא למדו
אותם במדה מי"ג מידות ולא נלמדו מפסוק, ויש הלכות שלא נאמר בהם
באמח והם הל"מ ומספר הכל אחר ושלשים, ואלו הן לוג שמן לחודה
ורביעית יין לנזיר הל"מ, אחד עשר יום שבין נידה לנידה, גוד לכוד
ודופן עקומה הל"מ, שיעורין חציצין ומוחיצין הל"מ, ערבה וניסך המים
הל"מ, הפילין על הקלף ומוזזה על הדוכססטום וס"ח על הגויל הל"מ,
שיעור של הפילין וקשר של תפילין ורצועות שחורות ותפילין מרובעות
הל"מ, מעברתא של תפילין הל"מ, נכרכות בשערן ונתפרות כגידין הל"מ,
כהב ס"ח בדיו ושירטוט הל"מ, פחות מבת ג' שנים אין ביאתה ביאה
הל"מ, העושה שדה שני מיני חיטין אם עשאן גורן אחת נוהן פאה אחת
שתי גורנות נוהן שתי פאות הל"מ, זרעוני גינה שאינם נאכלין מצטרפין
אהד מכ"ד בנופל לבית סאה הל"מ, עשר נטיעות מפוזרות לתוך בית סאה
חורשים כל בית סאה בשבילן הל"מ, עגול של דכילה שנטמאה מקצחו
הורמין מן הטהור שבו על הטמא שבו הל"מ, החון רואה מהיכן התינוקת
קוראים הל"מ, האשה חוגרת בסינר בין על פניה בין מלאחריה הל"מ,
ביון ההירו לערב קשה ברך הל"מ, עמון ומואב מעשרין מעשר עני
בשביעות הל"מ.

החלק הטי

אבטליון אבטול ארמון אליהעוני בן הקף ר"א בן הורקנס ר"א בן יעקב
 ר"א בנו של ר' יוסי הגלילי ר"א המורעי אלישע בן אבויה הוא אלישע
 אחר ר' אלעא ר"א חסמא ר"א בן חמא ר"א בן יהודה ר"א בן עזריה
 ר"א בן ערך ר"א בן פיאה ר"א בן פרטה ר"א בן צדוק ר"א הקפר
 ר"א בן שמעון ר"א בן שמוע אנטיגנוס.

בן בג בג בן בוטא.

ר' גמליאל הזקן ר"ג בן בנו ר"ג בנו של ר' יהודה הנשיא.

ר' דודאי איש כפר דמא ר' דוסא בן הורקנס ר' דוסהאי בר' ינאי.

בן דא הא הורקנס הלל.

זכריה בן קבוטל זכריה בן הקצב.

חוני המעגל ר' חוצפית המתורגמן ר' חנינא בן דוסא חנניא בן אבשלום
 חנניא איש אונז ר' חנינא בן גמליאל זר"ג זה הוא ר"ג הזקן
 חנניה בן חזקיה בן גרון חנניה בן הכינאי. ר' חנינא. סגן הכהנים ר'
 חנינא בן אנטיגנוס. ר' חנינא בן תרדיון חנמאל המצרי.

ר' טרפון.

ר' ידוע הבבלי ר' יהודה בר אבא ר"י בר אלעאי ר"י בן בכא
 ר' יוחנן בן יהושע בן חמיו של ר"ע ר' יהושע בן קרחה ר' יהודה
 בן הימא ר' יוחנן בן בג בג ר' יוחנן בן ברוקה ר' יוחנן בן גרגדה ר'
 יוחנן בן זכאי ר' יוחנן בן החורנית ר' יוחנן כה"ג והוא יוחנן בן מההיה
 שהיה כימי הבית ר' יוחנן הסנדלר ר' יוסי הגלילי ר' יוסי בן דורמסקית
 ר' יוסי בן יהודה איש כפר הבבלי ר' יוסי בן יהודה ר' יוסי בן אלעזר
 ר' יוסי חנניה ר' יוסי בן החוטף אפרתי ר' יוסי הכהן ר' יוסי בן משולם
 ר' ינאי ר' יעקב ר' יקים איש חוין ר' ישמעאל בן אלישע כה"ג ר'
 ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא ר' ישמעאל בר' יוסי ר' ישמעאל
 בן פאבי.

בן כבדי.
לזיטס.

ר' מאיר ר' מייאשא מנחם הכרו של הלל מנחם בן סגראי ר' מחיא
בן חרש.

ר' נהוראי ר' נחמיה בן אלנהן ר' נחמיה בן איש בית דלי נחום הלבלר
נחום המדי ר' נחוניא בן הקנה נחאי הארכלי ר' נחן.
סומכוס.

עקביה בן מהללאל ר' עקובא בן יוסף.

ר' פיאס פפוס בן יהודה.

ר' צהוק.

ר' ראובן בן אצטרבלי.

אבא שאול בן בטניה שמואל הקטן שמועיה שמעון בן אליעזר ר' שמעון בן
הלל ר"ש בן גמליאל הזקן ר"ש אביו של ר' יהודה הנשיא שמעון בן זומא
שמעון בן חלפתא ר"ש בן יהודה ר"ש בן יוחאי ר"ש בן מנסיה ר"ש
איש המצפה ר"ש בן ננס ר"ש בן נהנאל ר"ש בן הסגן והוא ר"ח
סגן הכהנים שמעון בן עזאי שמעון אחי עזריה שמעון בן עקשיה שמעון
בן שטח שמעון שזורי זצ"ל.

החלק היוד

הדור הראשון הן שמעון הצדיק, דוסא בן הורכינס והאריך ימים עד.
שראה ר"ע.

השני אנטיגנס איש סוכו ור"א בן חרסום ואנשי דורם.

השלישי יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים
ואנשי דורם.

הרביעי יוחנן בן מהתיהו ויהושע בן פרחיה ונחאי הארכלי

החמישי חוגי המעגל ואליהעוני בן הקף ויהודה בן טבאי ושמעון
בן שטח.

הששי עקביה בן מהללאל ושמעיה ואבטליון ור' מיאשה ואדמון
וחנן בן אבשלום.

השביעי שמאי והלל ומנחם וריב"ב ור' פפיאם ור' יוחנן בן בג
בג וחנניה בן חזקיה בן גרון ונחוניא בן הקנה ובכא בן בוטא ור' יוחנן
בן החורנית.

השמיני ר' גמליאל הזקן ונחום הלביר ואנשי דורם.
התשיעי רשב"ג ור' ישמעאל כה"ג ואלו השנים מעשרה הרוגי
מלכות.

העשירי ר' יוחנן בן זכאי ור"א בן יעקב ור' צדוק ור"א בנו
ואבא שאול ור"א המודעי ור' חנניה סגן הכהנים, ור' חנניה בן
אנטיגנוס, ור' חנינא בן דוסא, ור' אליעזר בן פרטא ור' אלעזר בן
דמא וחנניה בן חכינאי ור' יהודה בר אבא.

האחד עשר ר"א בן הורקנס ור"י בן חנניה ור' יוסי הכהן
ור"ש בן נתנאל ור"א בן ערך ור"ג השני ושמואל הקטן.

השנים עשר ר' טרפון ור"ע וראב"ע ור' ישמעאל ור' יהושע בן
קרחא וחנניא איש אונו ור"ש בן ננס ור' יוחנן בן ברוקה ור' יוחנן
בן גדגדה ור"א חסמא ור' יהודה בן תימא, ושמעון בן עזאי, ושמעון
בן זוטא, ואלישע בן אבויה הנודע באלישע אחר.

השלשה עשר ר' מאיר ר' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור'
יוחנן הסנדלר ור' יוסי הגלילי ר"א בן שמוע ור"ח בן תרדיון רשב"ג
השני ור' נתן.

הארבעה עשר ר' יהודה הנשיא ר"ש בן אליעזר ר' ישמעאל
בר' יוסי ור"א בנו של ר' יוסי הגלילי ור"א בן ר"ש בן יוחאי. ואלו הם
סוף חכמי המשנה.

אמר שמואל בן חפני חכהן ז"ל בספרו הנודע

שמו מכוא מספר בו כיצד ירדו חכמי המשנה ואמר שרב הלך לככל בחיי רבי וברשותו שנת חק"ל לשטרות. החמשה עשר אחריהם ר' גמליאל ור"ש בנו של רבי ור' חייא ור' אושעיה ורב ור' ינאי ובר קפרא ולוי ואבא אבא דשמואל ור' אפס ור' חנינא בר המא והם תחילת חכמי התלמוד.

הששה עשר שמואל ור' יוחנן ואלפא ואנשי דורם.

השבעה עשר רב הונא ורב יהודה ורב נחמן ורב כהנא ורב אמי תלמידיו של רב ורבה בר רב הונא ור' אמי ור' אסי ורבה [ורבין] ורב דימי ור"ל ור"א בן פרח ועולא.

השמונה עשר רב חסדא ורבה בר נחמני ורב יוסף ורב ששת ואנשי דורם.

ההשעה עשר אבוי ורבא ואנשי דורם.

[העשרים ר' פפא ור' פפי ור' הונא ור' יהושע (כריה דר' ר' יהושע) ור' יימר ור' זבד].

האחד ועשרים רב כהנא ורפרם ואנשי דורם.

השני ועשרים אמימר ומר זוטרא ורב אשי ורכינא ומר בר רב אשי, ואלו הן סוף חכמי הוראה וסימן אבינה לאחריהם.

החלק הי"א

המעלה הראשונה הכהנים: שמעון הצדיק ואליו נסמכה חורה שבעל פה והוא העתיקה לקיים מה שנאמר יורו משפטיו ליעקב. ור"א בן עזריה הוא עשירי לעזרא ושמעון דודו והוא הנקרא שמעון אחי עזריה ור"א בן שמוע ור"ח סגן הכהנים ור"ש בנו והוא ר"ש בן הסגן ור' יוחנן בן זכאי ויוסי בן יעזר איש צרידה והוא היה חסיד שבכהונה ר' יוסי הכהן ור' טרפון ואליו עיני בן הקיף וחנמאל ור"י בן אלישע.

השניה הן הנשיאים ואלו הן הלל ור"ש בנו ור"ג הוקן בנו

ור"ש בנו והוא אחד מעשרה הרוגי מלכות ור"ג השני ור"ש בנו
ור"י הנשיא ור"ג בנו, ואביו של הלל מבני בנימין ואמו מזרע דוד
מבני שפטיה בן אביטל בן דוד מלך ישראל.

השלישיה שאר התנאים הנזכרים כמשנה הם מישראל חוץ
משמעיה ואבטליון ור"ע ור' מאיר.

אלה מחלקותיהם ויחוסיהם, ונחלקים מצד אחרת מצד מעלהם
לחמשה חלקים.

החלק הראשון החכמים הנקראים בשמם בלא כינוי כמו
שמעון הצדיק ואנטיוגנס איש סוכו ושמעיה ואבטליון ושאר הזוגות כל
אלו נקראים בשמותם כמות הנביאים שאין מכנים אותם ולזה אמר
חז"ל גדול מכולם שמן.

למטה מהם רבן יוחנן בן זכאי שמעון בן הלל רבן גמליאל
הזקן רבן שמעון בנו ה"ג בנו רשב"ג בנו ור"ג בנו של ר' יהודה
הנשיא.

למטה מהם חכמי התלמוד הבבליים רב יהודה רב הונא רב
ששת רב חסדא ולא מצינו בחכמי המשנה מי שנקרא רב.

למטה מהם אבא שאול בן כטנית, ובחכמים הנזכרים בכרייתות
אבא שאול בן אימא [מרים] אבא בנימין אבא חלפתא [חלקיה] אבא
חנן אבא יודן איש צידון

החלק הי"ב

גרסינן בשבת פ"א אמר רב יהודה אמר שמואל י"ח דברים גזרו ובי"ח
נחלקו ובי"ח דבר השוו לאחד, [שחלקו]. אלו הדברים כולם נאמרים
בעליית חנניה בן חזקיה בן גרון כשעלו לבקרו ואלו ואלו פרטן.

י"ח דבר השוו ב"ש וב"ה אחד כיציאת השבת שחים וכו'

לא ישב אדם לפני הספר וכו' ולא יכנס למרחץ ולא לבורסקי ולא לאכול ולא לרזן הרי חמשה, ולא יצא החייט במחטו וכו' ולא הלבלר בקולמסו ולא יפלה את כליו ולא יקרא לאור הנר ולא יאכל הזב עם הובה הרי חמשה, הכל י"ח הם (על דרך שמנאם הרמב"ם בפירוש המשנה).

ואלו י"ח דבר שנהלקו בהן ולא השוו כלל: אין שורין דיו סממנים וכרשינין, אין נוחנין אונין של פשהן לחוך התנור ולא את הצמר ליורה, אין פורשין מצודות חיה ועופות ודגים וכו' אין מוכרין לנכרי ואין טוענין עמו ואין מגביהין עליו וכו' אין נוחנין עורות לעבדן ולא כלים לכובס נכרי הרי י"ג הזכירום בזה הפרק כמשנה, ובכרייתא אמרו חמש ואלו הן, ח"ר לא ימכור אדם חמצו לגוי ולא ישאלנו ולא ילונו ולא ימשכננו ולא יתן לו כמתנה סך הכל י"ח (ראינו ברברי הרמב"ם).

ואלו הן י"ח שגזרו האוכל אוכל ראשון פי' אוכל שהזכשר במים ונגע בו אחת מאבות טומאה אותו אוכל נקרא ראשון דמן התורה טהור הוא דאין אוכל מטמא אדם דכהיב כי יפול מנבלהם על כל זרע זרע אשר יזרע טהור הוא ואינו עושה כיוצא בו. ואוכל שני שנטמאו במשקין, נטמאו באב הטומאה, אבל אם נגעו באוכל שנטמא באב הטומאה טהורין דאין אוכל מטמא אוכל ואמרינן בגמרא אוכל ראשון ואוכל שני מ"ט גזרו בהו רבנן ואהררינן דלטא אוכל אוכלים טמאים ושוחה משקין דתרומה ועוד האוכלין כפיו ופסל להון הלכך גזרו על האוכלי אוכלין טמאין שיהיה כמותן שימנעו משחיות משקין של חרומה. והשותה משקין טמאים גזרו עליו שיהיה כמותן טמא, דמן התורה אב הטומאה מטמא אדם וכלים, ולא אוכלין ומשקין מטמאין אדם וטעמא מאי גזרו בהו רבנן דילמא שתי משקין טמאים ושדי לפומיה אוכלי של חרומה ופסל להון, והקשו למה לי היינו הך מ"ד הא שכיחא והא לא שכיחא קמ"ל. והבא' ראשו ורובו

במים שאובים מ"ט גורו בהו רבנן טומאה א"ר יוסי כחלה היו רוחצין
כמי מערות רוחצין והיו נוחנין עליהם ג' לוגין מים שאובין התחילו
עשאו קבע וגורו עליהם טומאה, מאי קבע אמר רבא שהיו אומרים לא
אלו מטהרין אלא אלו מטהרין. וטהור שנפלו על ראשו ג' לוגין מים
שאובין מ"ט גורו בהו רבנן טומאה דאי לא הך לא קיימו הך. והספר
מ"ט גורו בהו רבנן טומאה א"ר משרשיא כחלה היו מניחין תרומה אצל ס"ח
אמרו האי קדש והאי קדש, כיון דחוי דקא מפסדי גורו בהו רבנן טומאה.
והידים מ"ט גורו בהו רבנן טומאה מפני שהידים עסקניות הן ודילמא
הסיח דעהו ונגעו ידיו בטומאה, וחחלה גזירה על הידים שלמה גזר עליהן
לקדשים לשריפה ואחא שמאי והלל וגזריין עליה לתרומה ולא קבלו
מיניה ואחא תלמידיהו וגורו וקבלו מנייהו. ואוכלין שנטמאו במשקין
הבאים מחמת הידים (כשם שגורו על הידים כן גורו על האוכלין שנטמאו
במשקין הבאים מחמת ידים) דפסלי להו לתרומה משום משקין הבאים
מחמת שרץ שהוא מן התורה, דכתיב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי
יטמא ותניא בספרא יטמא למה לי לימד על המשקין שנטמאין את
האוכלין, וכיון שאוכלין שנטמאו במשקין טמאים מדאורייתא פסלו להו
לתרומה דהוה להו משקין ראשון ואוכלין שני ותרומה שלישיה ושני עושה
שלישי בהרומה. והכלים שננטמאו במשקין הבאים מחמת שרץ פי
דליהניהו מן התורה דקיי"ל אין משקין מטמא כלי ואין אוכל מטמא כלי
וגורו רבנן על משקין הבאין מחמת שרץ משום משקין דוב, ועיקרא דהאי
מימרא מדכתיב וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא קרי ביה יטמא
פי המשקה מחמת הכלי ואין הכלי מטמא מחמת המשקין, נמצא משקין
שנגעו בכלי שנגע בו שרץ אינו כחובין כהורה אלא מק"ו אחא ומה
הכלי הבא מהמת שרץ מטמא משקין שרץ עצמו אינו דין שיטמא
משקין וכתיב בפירש וכי ירוק הזב בטהור מה שביד טהור טמאתי לך.
ואירך המניח כלים תחת הצנור לקבל בהן מי גשמים אחד כלים גדולים
ואחד כלים קטנים ואפילו כלי אבנים וכלי גללים וכלי ארמה פוסלין

את המקוה משום מים שאובים אחר המניח ואחד השוכח דברי כ"ש
וב"ה מטהרים בשוכח א"ר מאיר נמנו וגמרו כ"ש על ב"ה וגזרו על
השוכח כלי החת הצנור שיהיה פוסל את המקוה, זו היא הגזירה העשירית
אליבא דר"מ ור' יוסי אומר עדיין מחלוקת במקומה עומדת בשוכח ואינה
מי"ח דבר שגזרו. ואידך כל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי
המרדעת אמר ר"ט אקפח את בני שזו הלכה מקופחת כלומר משוכשת
היא שהשומע שמע וטעה האיכור עובר ומרדעת על כתיפו ואהל צידו
אחד על הקבר טימאו אותו משום כלים המאהילים על המת, א"ר עקיבא
אני אתקן שיהיו כל דברי חכמים קיימים שיהיו כל המטלטלין מביאין
את הטומאה על האדם הנושאן בעובי המרדע פי' ליטמא המרדע לנושא
אותו כגון שהיה קצח המרדע נוגע בארץ ונוגע בקבר והקצה האחר נוגע
בכהפו ועל עצמן ככל שהן פי' דין המרדע והמטלטלין עצמן לטומאה אפילו
היה [כיניהן] כל שהוא נטמאו וכל שאר אדם וכלים כפותח טפח פי' עד
שיהא [במאה?] לפותח טפח ואח"כ יטמאו האדם והכלים שהחתייהם
ואמרינן ואמר ר' ינאי ומרדע שאמרו אין בעוביו טפח ויש כהקפו טפח וגזרו
על הקפו משום עביו. ואידך הבוצר לגת פי' הבוצר ענבין לדורכן כגת
היוצא מהן מכשיר לטומאה גזירה שמא יבצרנו כקופות המזופפות
כלומר כיון שזיפף אותן גלי דעתיה דמשקין היוצאין מהן חשובין הן
אצלו וניחא ליה בהו וקפיד עלייהו הלכך מכשרי אי נמי משום הנשוכות
כלומר היוצא כענבים פצועות ואי אפשר שלא יזכו מהן משקין וכשרואה
אוחן מחשב על המשקין וקפיד עליהון הלכך מכשרי. ואידך אמר טאבו
[טאבות] רישבא אמר שמואל אף גדולי תרומה כו ביום גזרו פי' תרומה
שנזרעה גדוליה חולין דהא [דלא] קא מפסדי זרעוני תרומה ואבדו והני גדולי
אחריני נינהו וגזרו עליהן שיהיו תרומה גזרה משום תרומה ביד כהן פי' תרומה
טמאה אסורה כדאמרינן בתרומות תרומה טהורה לזרים וטמאה אסורה
לכהנים ואי אמרת גדולי תרומה חולין משהו להו כהנים גבייהו עד
דזרעה לה ואתי בה לידי תקלה שמא ישכחו ויאכלו אותם כשהיא טמאה.

ואידך א"ר חייא בר אמי משמיה דעולא אף מי שהחשיך לו בדרך
 נותן כיסו לנכרי בו ביום גזרו פי' ולא התירו לו להלך בו פחות מר'
 אמות אי נמי להלך בו כלאחר יד גזירה שמא יהלך בו ד' אמות א"נ
 מהלך בו כדרך המהלכין. ואידך אמר אבוי משמיה דרב אף פיתן
 ושמן וסתם יינם בו ביום גזרו, אבל יין נסך אסור מה"ת דכתיב ישו יין
 נסיכם וגזרו על סתם יין משום יין נסך ממש. ואידך ייחוד דבנותיהון
 דמה"ת יחוד אשת איש אסור אתא דוד גר על ייחוד דפנויה אתא
 אינהו וגזרו אפילו על ייחוד דפנויה דגויה משום ייחוד א"א, ולר"ט
 דפליג בכל המטלטלין מביאין את הטומאה בעובי המרדעת הא חסרו
 להו איכא הא דאמר ר' נחמן בר יצחק בנות כותיים נדות מעריסתן בו
 ביום גזרו, הניחא לר"מ דאמר המניח כלים חחת הצנור וכו' שהוא
 גזירה אלא לר"י דאמר עדיין היא מחלוקת שבסר נינהו איכא נמי הא
 דאמר רב אחא ב"א אמר ר' יצחק גזרו על פיתן משום שמנן מאי חומרא
 דשמן מפת שלא גזרו על פת ועל שמנן גזרו משום יינן ועל יינן משום
 בנותיהון ועל בנותיהון משום ד"א ועל ד"א משום ד"א. [מאי דבר אחר]
 אמר ר"נ בר יצחק גזרו על הינוק גוי שיהא מטמא בזיבה שלא יהא
 הינוק ישראל רגיל אצלו במשכב וכו' נמצא מנין הגזירה פתן ויינן
 ושמן ובנותיהון והינוק גוי שמטמא בזיבה [הניחה לר' יוסי] אלא לר"מ
 י"ט הויין, אוכלים וכלים בחדא חשיב ליה.
 חם ונשלם.

